

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM
VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI
VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

**QIYOSIY
ADABIYOTSHUNOSLIK:
O‘TMISHI, BUGUNI,
ISTIQBOLLARI**

**2020-yil
6-noyabr**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI
UNIVERSITETI**

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI FAKULTETI

TARJIMA NAZARIYASI VA AMALIYOTI KAFEDRASI

QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK: O‘TMISHI, BUGUNI, ISTIQBOLLARI

Respublika ilmiy-amaliy anjumani maqolalar to‘plami

2020-yil 6-noyabr

**“FIRDAVS-SHOH” NASHRIYOTI
TOSHKENT – 2020**

УДК 821,512,133,09 (062)
ББК 83.3 (5Ў) я73
Қ 37

Ushbu to'plam Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti Ilmiy-texnik kengashining 2020-yil 24-dagi 4-sonli yig'ilishi qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan.

Taqrizchilar:

- Bahodir Karimov** – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan yoshlar murabbiyi
Xurshid Do'stmuhammad – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputati

To'plamdan o'rin olgan maqolalarning saviyasi, sifati va ilmiy dalillarning haqqoniyligi hamda mazmuni uchun mualliflar mas'uldirlar.

Tahrir hay'ati

Shuhrat Sirojiddinov	f.f.d., professor, ToshDO'TAU rektori
Akmal Saidov	O'zR FA akademigi, yu.f.d., professor
Muhammadjon Xolbekov	f.f.d., professor (SamDCHTI)
Uzoq Jo'raqulov	f.f.d., professor (ToshDO'TAU)
Ulug'bek Hamdamov	f.f.d. (ToshDO'TAU)
Gulnoz Xalliyeva	f.f.d., professor (O'zDJTU)
Qosimboy Ma'murov	f.f.n., professor (ToshDO'TAU)
Dilnavoz Yusupova	f.f.d., dotsent (ToshDO'TAU).
Bahodir Xoliqov	f.f.f.d., ToshDO'TAU (<i>mas'ul muharrir</i>)
Mahmadiyor Asadov	ToshDO'TAU tayanch doktoranti (<i>mas'ul kotib</i>)
Zebo Sabirova	ToshDO'TAU o'qituvchisi (<i>mas'ul kotib</i>)

Qiyosiy adabiyotshunoslik: o'tmishi, buguni, istiqbollari (matn) Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari тўплами. – Т.: “Firdavs-Shoh” nashriyoti, 2020. – 284 bet.

ISBN 978-9943-6695-8-1

Mazkur anjuman materiallariga filologiyaning bugungi kunda dolzarb deb qaralayotgan qiyosiy adabiyotshunoslik, tarjimashunoslik va komparativistika masalalariga oid ilmiy maqola va tezislari kiritilgan. To'plamdan o'rin olgan maqolalarda qiyosiy adabiyotshunoslikning umumnazariy va uslubiy muammolari, o'zbek mumtoz adabiyoti, qiyosiy mifologiya va folklorshunoslik, o'zbek adabiyoti jahon badiiy tafakkuri kontekstida o'rganilishi, o'zbek va jahon adabiy aloqalari, tarjimashunoslik va tarjima tanqidi kabi dolzarb masalalar yoritilgan. Filologiya sohasiga oid ilmiy nashrlari bilan ilm ahli nazariga tushgan ustoz-olimlar: filologlar, pedagoglar, adabiyotshunos va tarjimashunoslar bilan bir qatorda, shu jabhalarda ilmiy kuzatishlarini endigina boshlagan tadqiqotchilar, doktorantlar va magistrantlarning ham tadqiqot natijalari mazkur to'plamda tartiblangan.

To'plam adabiyotshunoslik, jumladan, qiyosiy adabiyotshunoslik sohasida tadqiqot olib borayotgan hamda shu sohaga qiziquvchi keng kitobxonlar ommasiga mo'ljallangan, shuningdek, “Qiyosiy adabiyotshunoslik” fanini o'qitishda oliy o'quv yurti talabalari uchun ham qo'shimcha manba sifatida foydalanish mumkin.

УДК 821,512,133,09 (062)
ББК 83.3 (5Ў) я73

ISBN 978-9943-6695-8-1

© “Firdavs-Shoh” nashriyoti, 2020

ТАКАЛЛУФНИНГ МАЪНО ЖИЛОЛАРИ ВА ИНГЛИЗЧА ТАРЖИМАЛАРИ ТАҲЛИЛИ

Зиёдахон ТЕШАБОЕВА,

*филология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети*

Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг “Бобурнома” асари ва унинг дунё тилларига таржималари ҳақида сўз борганда у рус, форс, турк, француз, немис, инглиз ва бошқа тилларга қайта-қайта таржима қилинаётганлигини ғурур билан айтишимиз мумкин. Бугунги кунда ҳам дунё олимларнинг “Бобурнома”ни тўхтамай ўрганиб келаётгани диққат эътиборимизни тортади. Унда ҳаётнинг ҳар бир соҳасига оид мисолларни кўплаб топишимиз, ўқиб ўрганишимиз, таржималарини қиёсий таҳлил қилишимиз мумкин. Асарнинг ёзилиш услуби ўзига хос бўлиб, у реал ҳаётий воқеа-ҳодисалар асосига қурилган. Муаллиф услубида эса тарихни худди биз у ерда бўлганимиздек тасаввур этамиз. Муаллиф ўша давр воқеа-ҳодисаларини баён этишда ҳар бир СЎЗнинг маъносини ўзига хос ифодалаш ва қўллаш ўқувчини завқлантиради.

Такаллуф ҳар неча суратта бўлса ондин ортуқсен,

Сени жон дерлар, аммо бетакаллуф жондин ортуқсен [3; 88].

Ушбу абётда (байт) биринчи қўлланган **Такаллуф** ёрга айтилган нидо, кейинги келаётган *ҳар неча суратта бўлса ондин ортуқсен* мазмуни “гар ҳуснинг бобида тўхтасам, сенинг чизилган суръатинг нақадар чиройли бўлмасин, сен ундан-да гўзалсан”, деган таъкид ва ташбеҳ баён этилса, кейинги қўлланаётган **бетакаллуф** бадий тақрор сифатида келган. Муаллиф аввалги айтилган фикрни инкор этиб, байтда ружу санъатини қўллайди, ёрнинг *жондан-да ширин* ва *гўзаллигига* иқрор бўлиши учинчи маънони қамраб олган. Шу билан бирга **бетакаллуф**дан сўнгги *жондин ортуқсен* байтнинг кульминацион нуқтасини белгилаган.

Икки қатор байтнинг яхлит мазмуни шундан иборатки, Бобурнинг шеърини чуқур таҳлил этиш мураккаб, биз унинг сўз мулкининг шаҳаншоҳи десак муболаға бўлмайди. Аслида, байтда ружунинг қўлланиши эса ёрга эмас, балки тасаввуф оламидаги илоҳий ишқ тасвирланган. Ушбу ружу санъати ҳар бир таъриф ва тасвирий воситалар асосида “илоҳий ишқ” қуйланаётганлигини кўрсатади.

Такаллуф ҳар неча суратта бўлса ондин ортуқсен,

Сени жон дерлар, аммо бетакаллуф жондин ортуқсен.

“Бобурнома”да расмиятчиликни жамоа томонидан ҳозирда қандай бўлса, тарихда ҳам шундай қабул қилиниши, жамоа муносабати ва давр психологиясини **такаллуф** орқали элчи навкарлар суҳбатида ифодаланишини ҳам кўраемиз. *Кечроқ бир неча отлик Деҳи Афғон саридин йўл била шаҳр сари ўтуб борадур. Таҳқиқ қилилди: Дарвеш Муҳаммад сорбон экандурким, Мирзохон қошидин элчиликка келадур экандур, том устидин чорладук. Дейдиларким, тўра ва тўқа била элчилик қилурни қўйгил, бетакаллуфона келгил!* [3; 174]. – Кечроқ бир неча отлик Деҳи Афғон тарафдан йўл бўйлаб шаҳар томонга ўтиб кетаётганди. Суриштириб билдик – Дарвеш Муҳаммад сорбон экан. Мирзохоннинг қошидан элчиликка келаётган экан, том устидан чорладик. “Қонун-қоида билан амалдорларча элчилик қилишни қўй, **такаллуф қилмасдан келавер!**” дедик [4; 179].

Бу мисолдаги **такаллуф қилмасдан келмоқ** мазмуни жиддий қоидалар инсонни бир оз чўчитиши билан бирга сергакликни талаб этадиган ва руҳиятга ҳам таъсир этувчи жараён эканлигини ифодаламоқда. Демак, **такаллуф қилмоқ** билан муаллиф расмий жараён фарқини очиб берар экан, унинг уч турдаги Жон Лейден ва Вильям Эрскин (1826), Сусанна Бевериж (1921) ва Вильер Текстон (1992)нинг инглизча таржималарида қандай акс эттирилгани бизни қизиқтириб қолди. Юқоридаги аслият мисоли Ж.Лейден ва В.Эрскин таржимасида қуйидагича берилди:

When it was rather late, some horsemen were observed coming along the Deh-Afghanan road, proceeding to the city. I ascertained that they were Derwish Muhammad Sarban and his people, who were coming on an embassy from Mirza Khan we sent for him up to the terrace.

“Put aside the form and state of an ambassador,” said, I, “and sit down and join us without ceremony” [6; 269]. – Мазмуни, Кеч кирган пайт бир неча отлик аскар Дехидан Афғон томон шаҳарга кетишнинг катта йўлида шаҳарга кетаётганлиги кузатилди. Мен аниқладимки, бу Дарвеш Муҳаммад Сорбон ва одамлари билан Мирза Хондан келаётган элчилар эди, биз айвондан туриб, унга одам юбордик. **“Элчилик ва формангизни кўйинг”**, дедим мен ва **“ўтиринг ва ҳеч бир расмиятчиликсиз билан бизга кўшилинг”**. Аслият мисоли С.Беверижда мана бундай таржима қилинган:

Rather late a few horsemen were observed, going from Dih-i-afghan towards the town. It was made out to be Derwish-i-muhammad Sarban, on his way to me as the envoy of Mirza Khan (Wais). We shouted to him from the roof, Drop the envoy's forms and ceremonies! Come! Come without formality! [1; 401,402]. – Мазмуни, Бир неча отлик Дехидан афғон томон, шаҳарга кетаётганида анча кеч кириб қолганди. Хабар топишдики, Дарвеш Муҳаммад Сорбон Мирзахондан менга элчиликка келаётган экан. Биз унга томдан бақирдикки, **“Элчилик нишонингиз ва расмиятчилигингизни ташланг! Келинг! расмиятчиликсиз келинг!”**. Сусанна Бевериж элчининг ким томонга келаётганини аниқ акс эттирган бўлса, жой номлари ва тарихий шахс исмларини таржима қилишда камчиликка йўл қўйган, лекин *бетакаллуфона келгил!ни Drop the envoy's forms and ceremonies! Come! come without formality!*- *“Элчилик нишонингиз ва расмиятчилигингизни ташланг! Келинг! расмиятчиликсиз келинг!”* тарзида аслият тилига яқин таржима қилгани сезилган. Аслият мисоли В.Текстон куйидагича берилади:

It was rather late, when several horsemen could be seen approaching the city from the direction of Deh-i-Afghan. We realized it must be Darwesh-Muhammad Sarban coming as an envoy from Mirza Khan. We called to him from the roof, saying, “Take off your emissary’s badge and buckle [7; 287]. Мазмуни, Бир неча отлик Дехи йўналишидаги Афғон томонга қараб кетаётганида анча кеч кириб қолган эди. Биз бу Дарвеш Муҳаммад Сорбон Мирза Хоннинг элчиси эканлигини билдик. Биз уни томдан **“элчилик нишонингизни ва камарингизни ечиб келинг!** деб чақирдик”,- дея акс эттирган.

Вильер Текстон *бетакаллуфона келгил!ни ўта қисқаликка эътибор қаратган, “Take off your emissary’s badge and buckle”- элчилик нишонингизни ва камарингизни ечиб келинг!* тарзида таржима қилган ва *камар - buckle* сўзи матн тасвирий жиҳатини таъминлашда, мазмун мутаносиблигини яратган. Бу мисолларда *бетакаллуфона келмоқни* Жон Лейден ва Вильям Эркинлар *Put aside the form and state of an ambassador-*“*Элчилик ва формангизни кўйинг”* деб акс эттирса, Сусанна Бевериж ва тўлиқ гапнинг мазмуни *бетакаллуфона келгил!ни Drop the envoy's forms and ceremonies! Come! come without formality!*- *“Элчилик нишонингиз ва расмиятчилигингизни ташланг! Келинг! расмиятчиликсиз келинг!”* дея ифода этади ва ҳарбий нутқ мазмунини таъминлашга ҳаракат қилади. Вильер Текстон замонавийлик ва қисқаликка эътибор қаратиб, *бетакаллуфона келгил!ни* яхлитликка эътибор қаратади, *“Take off your emissary’s badge and buckle”-“элчилик нишонингиз ва камарингизни ечиб келинг!”* деб акс эттирган. Кўриниб турибдики, қоида хоҳ ҳаётда, хоҳ фан ва ижод соҳасида тартибга солувчи, вазифаларни белгиловчи, уларни адо этишликнинг йўл йўриқларини кўрсатувчи аҳамиятига эга эканлиги акс этган. Ҳар бир таржимон аслият мазмунига беътибор эмаслиги ва ўзларининг таржима вариантини яратиш уч турдаги инглизча таржимасини вужудга келтирган.

Куз мавсумидаги табиат мўъжизалари ҳар қандай инсонни беътибор қолдирмаган, уни “Бобурнома”да муаллиф куйидагича тасвирлайди: *Бир олма ниҳоли яхши хазон бўлуб эди, ҳар қайси шоҳида беш-олти барг сиёқ била қолиб эди, андоқким, агар наққошлар такаллуф била тортсалар, онча торта олмагай эдилар* [3; 180]. – Бир олма дарахти яхши хазон бўлганди, ҳар бир шоҳида беш-олти барг қаторлашиб қолган, агар рассомлар **қанчалар ҳаракат қилиб** чизсалар ҳам, бундай чизолмасдилар [4; 186]. Матннинг табиладан кўрамизки, *такаллуфнинг* табдилдаги *қанчалар ҳаракат қилмоқ* жумласида

ўз ифодасини топган. Юқоридаги аслият мисоли инглизча таржималарда мана бундай акс этади.

Ж.Лейден ва В.Эрскин таржимаси: One apple-tree had been in excellent bearing. On some branches five or six scattered leaves still remained, and exhibited a beauty which the painter, **with all his skill**, might attempt in vain to pourtray [6; 281]. – Бир олма дарахти барглари жуда чиройли тутган эди. Баъзи шохларида ҳали ҳам беш ёки олтита тарқоқ барглари қолган ва рассомлар ўзининг **бор маҳоратини ишга солиб** гўзалликни намойиш этсалар ҳам, барча урунишлари беҳуда кетади. Демак, аслиятнинг **такаллуф** сўзининг ифодаси *бор маҳоратини ишга солиб* тарзида таржимада акс эттиради. Аслият мисоли С.Бевеержда куйидагича таржима қилинган:

One apple-tree in it had turned an admirable autumn-color; on each branch were left 5 or 6 leaver in regular array; it was such that no painter **trying** to depict it could have equaled [1; 418]. – У ерда бир олма дарахти куздаги ҳайратга соладиган рангга бўянган эди; ҳар бир шохчада 5 ёки 6 тадан барглари шундоққина новдада қолган; уни тасвирламоқ учун **ҳаракат қилган** бирон бир **рассом** табиат билан **тенглаша ололмайди**. С.Бевеерж **такаллуф** сўзининг маъносини йўқотмагани ҳолда уни бир неча сўз: *ҳаракат қилган рассом* ва *тенглаша ололмайди* жумлалари орқали ифодалаган. Аслият мисоли В.Текстонда мана бундай таржима қилинган:

We saw an apple with beautiful autumnal foliage that five or six leaves arranged regularly on each branch – if painters **had exerted** every effort they wouldn't have been able to depict such a thing [7; 300]. – Биз ҳар бир новдада бешта ёки олтита мунтазам равишда ўрнашиб турган чиройли кузги олманинг барглари кўрдик – агар рассомлар **барча кучларини сарф қилсалар ҳам**, улар бундай нарсани тасвирлай олмаган бўлар эдилар.

Аслиятдаги **такаллуф** В.Текстонда *барча кучларини сарф қилсалар ҳам* натижада табиатдаги гўзалликни *акс эттира олмаслигини* қайд этган.

Хулоса сифатида шуни айтиш мумкинки, аслиятдаги сўз – *такаллуф*нинг мазмуни ҳеч қайси бир таржимада йўқолиб қолмаган. Шунга қарамадан миллий ўзига хослик таржимонга қийинчилик туғдириши ва айнан берилган сўз таржимасини акс эттиришда таржимон ушбу сўз атрофида айланиши ёки тасвирий, тавсифий, трансформацион методларни қўллашга мажбур бўлгани, сўз маъносини айнанлигини таъминлаш кам ҳолатларда вужудга келишини исботлади. Яна бир таъкидимиз шуки, “Бобурнома”да такаллуфнинг когнитив-концептуал таҳлилини чуқурроқ ва кенгроқ тадқиқот олиб боришни талаб этади. Келгусида талабаларининг магистрлик ишида мавзу асосида кўриб чиқиш ҳам фойдали бўлиб, жиддий тадқиқотлар олиб боришни кўзда тутгани. Аслият мазмуни тиклашда инглиз таржимонлари баъзида тасвирий таржимадан фойдалансалар, баъзида контраст маънода акс эттиргани олиб борган тадқиқотларимиздан маълум бўлганини кўриш мумкин.

Адабиётлар рўйхати

1. Beveridge, Anette Susannah. The Babur-nama in English. Emperor of Hindustan Babur. – London, 1921. – 880 p.
2. Заҳириддин Муҳаммад Бобур. Бобурнома. Шамсиев П, Мирзаев С. – Т.: Ўз ССР Фан нашриёти., 1960. – 514 б.
3. Заҳириддин Муҳаммад Бобур. Бобурнома. – Т.: Шарқ, 2002. – 335 б.
4. Заҳириддин Муҳаммад Бобур. Бобурнома. – Т.: Ўқитувчи, 2008. – 287.
5. Заҳириддин Муҳаммад Бобур энциклопедияси. – Т.: Шарқ, 2017. – 744 б.
6. Leyden John. Memoirs of Zehir-Ed-Din Muhammed Baber: Babur Emperor of Hindustan. – London., 1826. – 432 p.

МУНДАРИЖА

I. QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIKNING NAZARIY VA USLUBIY MUAMMOLARI

Акмал САИДОВ. “Қиёсий адабиётшунослик” тушунчасининг таърифи, талқини ва таснифи ҳақида айрим мулоҳазалар.....	3
Акмал САИДОВ. XX аср бадий адабиётида глобаллашув муаммолари талқини (профессор Муҳаммаджон Холбековнинг илмий-ижодий фаолияти мисолида)	8
Муҳаммаджон ХОЛБЕКОВ. Қиёсий адабиётшунослик фан сифатида	13
Гулноз ХАЛЛИЕВА. Адабий компаративистиканинг объекти ва вазибалари.....	16
Шоира АХМЕДОВА. Ўзбек ва француз адабиётшунослигида адабий-танқидий суҳбатнинг ўрни.....	19
Shohsanam DAVRONOVA. “Qiyosiy adabiyotshunoslik” fanini o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish	21
Баҳодир ХОЛИҚОВ. АҚШ ва ўзбек романларининг композицион қурилишига доир айрим мулоҳазалар (“Чўқинтирган ота” ва “Шайтанат” асарлари мисолида).....	24
Хулқар МУҲАММЕДОВА. Ўзбек ва инглиз адабиётида детектив роман элементларининг акс этиши	28
Алишер МАҲМУДОВ. Диний бағрикенгликнинг қиёсий таҳлили(Г.Э.Лессинг ва Э.Воҳидов ижоди мисолида).....	30
Комилжон ҲАМРАЕВ. Бадий “учлик” типологиясининг тарихий-назарий хусусиятлари.....	36
Дилфуза РАСУЛМУХАМЕДОВА. Қиёсий адабиётшуносликда туркий халқлар адабиётидаги асарлар таҳлили ва талқини.....	39
Улуғбек КҮЧИМОВ. Бадий психологизмнинг назарий асослари	43
Санобархон ИСРОИЛОВА. Притча (хикоят)нинг ўзига хос хусусиялари	47

II. O‘ZBEK MUMTOZ ADABIYOTI, QIYOSIY MIFOLOGIYA VA FOLKLORSHUNOSLIK MASALALARI

Дилнавоз ЮСУПОВА. Темурийлар даври арузшунослигида рубоий вазнларига доир қарашларнинг қиёсий таҳлили	49
Музаффар МАМАТҚУЛОВ. Сайқалининг “Баҳром ва Гуландом” достонида фольклор анъаналари	52
Yunus AZIMOV. Abdurahmon Jomiyning “Xiradnomai Iskandariy” va Alisher Navoiyning “Saddi Iskandariy” dostonlarida Iskandarning payg‘ambarligi talqini	58
Nurbek JURAYEV, Izzat NIGMATOV. Maqollar bizning ulkan folklor merosimizdir	61
Ra’no HAKIMJONOVA. “Mantiq ut-tayr” va “Lison ut-tayr” debochasida koinot motivi	63
Акмал ЖУМАЕВ. Немис ва ўзбек адабиётида ҳудуд образининг ўзига хос талқинлари	66
Гулбахор НАЗАРОВА. Инглиз адабиётида аждархонинг бадий-мифологик талқини	69
Гулсанам ҚОСИМОВА. “Бобурнома”да ижодкор шахси ва муаллиф образи.....	72
Давронбек ОРИПОВ. “Орзигул” достони юзасидан янги қайдлар.....	75
Дилмурод ДЎСБЕКОВ. “Алпомиш” ва “Манас” дostonларининг қиёсий тадқиқи.....	79
Зарнигор ДЖАЛИЛОВА. Ғарб ва шарқликларнинг атиргул билан боғлиқ магик-мифологик қарашлари ва анъаналари	83
Маҳмадиёр АСАДОВ. Афсонавий Сизиф образининг қиёсий тадқиқи: Гомердан Хуршид Дўстмуҳаммадгача.....	85
Раъно КАЗАКОВА. Отличительные черты фольклорной и литературной сказок	91
Руфина БОЗОРОВА. Лорелай ҳақида афсона	93
Сарвиноз АХМЕДОВА. Инглиз эртакларида эпик кўмакчи образи.....	97
Умида ЭЛОВА. “Гайавата ҳақида кўшиқ” поэмасининг лингвостилистик таҳлили	99
Шаҳноза УБАЙДУЛЛАЕВА. Жангнома дostonларда тарихий ҳақиқат ва бадий тўқима масалалари	102

III. O‘ZBEK ADABIYOTI JAHON BADIY TAFAKKURI KONTEKSTIDA

Узоқ ЖЎРАҚУЛОВ. Шарқ ва Ғарб классицизмнинг умумназарий муаммолари	105
Махлиё УМАРОВА. Байрон ва Чўлпон шеърятда бадий муштараклик	109
Shahnoza RAHMONOVA. XX asr o‘zbek adabiyotida yaratilgan mustazod janrining qiyosiy tahlili	112
Феруза СУЛТОНҚУЛОВА. Усмон Азим ва жаҳон шеърят	116
Ғулом БОБОЖОНОВ. “Балоғат илми” араб, форс ва туркий олимлар талқинида	118
Абдунаби ТҶИЧИЕВ. Ижодий ҳамоҳанглик	120
Anvar ALLAMBERGENOV. Abu Rayhon Beruniyning epizodik obraz sifatidagi tasviri (Maqsud Qoriyevning “Ibn Sino” romani misolida).....	124
Зебо САБИРОВА. Шарқ фалсафаси ва модернизм	127
Chinora UMARALIYEVA. Merso va G‘aybarov obrazlari misolida begonalashuv	130
Axror Kodirov. Mustaqillik davri o‘zbek romanchiligida shakliy o‘zgarishlar.....	132
Mohira ABDURAHMONOVA. Xurshid Do‘stmuhammadning “Bozor” romanidagi ramziy obrazlar poetikasi.....	135
Dilshoda UMIROVA. O‘zbek va jahon adabiyoti sirlari va farqlarni xususida	137

IV. O‘ZBEK VA JAHON ADABIY ALOQALARI

Улуғбек ХАМДАМОВ. Глобаллашув даври араб шеърятига бир назар (Солиҳ Замананинг “Абадият манзиллари” тўплами мисолида).....	139
Ёркиной НАСИРДИНОВА. Ўзбек миллий уйғониш даври адабиётининг ўзбек-француз адабий алоқалари “Ренессанс”ида тутган ўрни	143
Баҳор ТҶРАЕВА. Чингиз Айтматов романларида инсон ва жонзот микрохронотопининг параллел тасвири	145
Aziza ZOIROVA. Fransuz-o‘zbek adabiy aloqalari taraqqiyotida badiiy tarjimaning roli	149
Дилдора САФАРОВА. Эрнест Хемингуэй ва ўзбек адабиёти	151
Sardor SHERQULOV. Lyuis Kerroll asarlarida viktoriya davrining ta’siri va fantastik voqealar mohiyati	153
Давронбек КОДИРОВ. Ғаззолийнинг “Ал-мунқиз мина-з-залол” автобиографик асарида тасаввуфий-ахлоқ ҳақида	156
Дилафруз ОЧИЛОВА. Уйғониш даврнинг буюк драматурги Кристофер Марло ижодига чизгилар	158
Зебинисо БЕКМУРАДОВА. Франсуза Саган ижодида психологик роман жанри	160
Ислом ЖЎРАЕВ. Замонавий шеърятда шахс ва жамият тақдири	163
Набия АБДУЛЛАЕВА. Инглиз адабиётда талаба образининг берилиши ва унинг ўзига хос хусусиятлари	166
Нилуфар ЖУМАЕВА. “Шовқин ва ғазаб” романида ёритилган муаммолар	168
Адиба МАЪДИЕВА. “Ўзбек модерн шеърят” тўплами хусусида	171
Ma’suma OBIDJONOVA. Rey Bredberi ijodida inson omili	173

V. TARJIMASHUNOSLIK VA TARJIMACHILIK MASALALARI

Kosimboy MAMUROV, Mohina KHAMIDOVA. On reviewing translation works (on the example of the book “Night and Day” by a.Chulpon).....	176
Xushnuda SAMIGOVA. Some hints for translators: paraphrases as a means of cultural translation.....	178
Зиёдаҳон ТЕШАБОЕВА. Такаллуфнинг маъно жилolari ва инглизча таржималари таҳлили.....	182
Nurislom KHURSANOV. General characteristics of translation process and cross-cultural communication	185
Oybek XAMDAMOV. Tarixiy romanlar tarjimasida milliylikni aks etishi masalalari	188
Ozoda QURBONOVA. Ingliz tilidagi iboraviy fe’llarni o‘zbek tiliga tarjima qilish muammolari... 191	191

Rafiqjon ZARIPOV. Kognitiv rivojlanish va tarjima jarayonida ikki tillilik va ko'p tillilikning rolli	194
Гулрух ҚАХҲОРОВА. Юкламаларнинг таржима луғатларида берилиши	197
Umida ABDULLAYEVA. Translation strategies for advertising discourse texts: best known tv commercials in uzbek	200
Hamza AVAZOV, Shuhrat XIDIROV. The importance of translating authentic texts during the learning process	202
Д.Б. АБДУКАЮМОВ, В.А. ОРЕХИН-РЫЖИНА. Особенности и проблемы перевода художественных текстов	205
Азиза ЖАЛОЛОВА, Мансур БАБАЕВ, Ўғилой МАВЛОНОВА. Реалиялар (американизмлар) таржимаси муаммоси ва унинг хорижий тилларни ўқитишдаги ўрни	208
Дилафрўз КАРИМОВА. Бир эртақнинг уч таржима варианты хусусида	212
Дилноза САБУРОВА, В.А. ОРЕХИН-РЫЖИНА. Таржимоннинг бир сўзи	215
Муаттар МАҲМУДОВА. Садриддин Салим Бухорийнинг таржимон бўлиб шаклланиш омиллари	217
В.А. ОРЕХИН-РЫЖИНА. О проблемах адекватности в преподавании перевода	219

VI. ILMİY AXBOROTLAR

Mavlyuda GADOEVA. Conceptual analysis of phraseological units with the somatism component in the system of non-related languages	223
D.Sh. SHARIPOVA, M.A. GAYBULLAYEVA, Z. ADIZOVA. Methods of developing skills and abilities in learning a foreign language	227
Dilnoza SHARIPOVA, Malika OBLOKULOVA, Dilnoza ASKAROVA. Some analysis and considerations about symbols	229
Rano AKHMEDOVA. Classification and lexical-semantic features of somatic phraseological units related to culture in english and uzbek languages	232
Rano AKHMEDOVA, Inobat NARZIYEVA. Classification of authentic materials and the role of their usage in foreign language lessons	234
Фируза НАРЗУЛЛАЕВА. Инглиз ва ўзбек тилларида “кўз” сўзининг полисемантиклиги	236
Dilnoza HABIBULLAYEVA. Jahon adabiyoti va tibbiyot	239
B.S. ABDURAZAKOV Some types of semantic correlates of phraseological configurations and its structural-semantic varieties	242
R.A. ACHILOVA, M.T. BABAYEV, O.A. ATAMURADOVA. Benefits of grammar in english classes	244
Dilshoda MAMATOVA. O'zbek talabalarining xitoy tili miqdor to'ldiruvchisini o'rganishini tadqiq qilish	246
O'g'iloy MAVLONOVA. Vaziyatli kinoya va misollar orqali uning tahlili	249
Shahnoza KARIMOVA. Poetik sintaksis haqida	251
Dilnoza ZIYAYEVA. Syntactical characteristics of english speech verbs	254
Рисолат АЧИЛОВА. Антономазияларнинг ўзбек бадиий асарларидаги ўрни	258
Нозима ДЖУМАЕВА. Инглиз ва ўзбек эртақларида ўхшаш вазифали сеҳрли предметлар талқини	261
Shahnoza KARIMOVA, Dinara IBRAGIMOVA. Og'irlik va uzunlik ma'nosidagi numerativlar	264
Моҳичехра НИЯЗОВА. Инглиз ва ўзбек никоҳ туйларида айтиладиган олқишларнинг ғоявий-шаклий муштараклиги	266
Меҳринисо ОЧИЛОВА. Электрон луғат – лексикография ривожинингянги босқичи маҳсули	268
Nilufar OCHILOVA. “Do`nan” hikoyasida “ot” obrazi	274
Диёра БОБОНАЗАРОВА. Дискурс анализ – как современный метод интерпретации информации	276
Zarnigor KHAYATOVA. Relationship between uzbek and english literature: ethno-cultural specificity of concept studies	278

Ilmiy-ommabop nashr

QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIK: O‘TMISHI, BUGUNI, ISTIQBOLLARI

Respublika ilmiy-amaliy anjumani maqolalar to‘plami
2020-yil 6-noyabr

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan TASDIQNOMA berilgan.

Nashriyot identifikatsiya raqami №307682706

Bosishga 2020-yil 4-noyabrda ruxsat etildi.

Bichimi 60x84 ¹/₈ .

Times New Roman garniturası. Shartli bosma taboq 35,5.

Original maket

“FIRDAVS-SHOH” nashriyotida tayyorlandi.

Toshkent sh., Olmazor tumani, 248-10.

Tel: +998 90 372-85-17